

Aqqalu C. Jerimiassen
Atassut

EM 2021/7_1
28. september 2021

Forslag til Finanslov for 2022.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Indenrigsanliggender)

Vores økonomi skal sikre grundstøjlerne i vores samfund. Det er den debat som vi nu er i gang med som skal sikre befolkningens vilkår i hverdagen.

Vi nærer et stort håb om at dagens Naalakkersuisut ikke vil forkaste samtlige ønsker fra partierne, som de forrige Naalakkersuisut gjorde fra 2019-2021.

Er det ikke på tide at vi ændrer fremgangsmåden vi laver finanslov på? Vi laver en finanslov til de næste 4 år – hvert år. Med det princip laver vi et kortsigtet finanslov.

Vi vil fra Atassut gerne bringe budskabet om at vi skal tilpasse vores fremgangsmåde, det er på tide at tænke i nye baner. Vi bør tænke stort og langt i fremtiden, til store projekter, der kræver stor omhyggelig økonomisk planlægning til at kunne ændre på befolkningens vilkår. Så længe vores budgeterings princip kun er baseret på de næste 4 år, så opererer vi kun inkrementalistisk og kun med plastre på sår, så går det så vidt at vi mister overblikket. Det er desværre den vej vi er på vej mod. Det er næsten en umulig opgave at skulle til at starte boligbyggerier rundt i kysten. Så lad da os tænke nyt og begynde at planlægge langsigtet som. F.eks. 20 frem. Selv om landskassen kunne få underskud i de første år, så ville de penge kunne arbejde i samfundet, og i al fald fremgang i erhvervslivet og mod bedre vilkår.

Lad os eksempelvis tilsidesætte tankegang om hvor 80mio. kr. skal bruges og i stedet tænke i 50mia.kr. Så længe vi kun tænker i de små beløb så opnår vi ikke større ændringer, derfor bør vi tænke på vores efterkommere og tænke større, i stedet for hvad vi skal bruge vores penge i morgen. Det kræver dog stor omhu at tænke på konsekvenserne. Afgifter bruges gang på gang som kortsigtede plastre, som altid viser sig at ikke være til hjælp. Folks lommer skal ikke være evig kilde til afhentning af penge, så man kan behage nogle.

Vores ældre - pension

Vi må I de kommende år bestræbe os mod at sænke pensionsbeskatningen, samt give dem mulighed for at kunne arbejde ved siden af uden at vi også tager en bid af deres penge. For vi kan ikke blive ved med at se pensionen som en udgift, hvis disse ældre har mod på at arbejde. Vi oplever jo mangel på arbejdskraft, og begynde at sige velkommen til alle der har lyst til at arbejde, at vi har brug for alle hænder. Vi kan jo ikke blive ved med at bruge disse ord, uden at virkeliggøre det, for hver gang man skal til at tage dette skridt, er der altid nogen som bakker ud. På denne måde synker disse tiltag.

Uden at bruge mange ord, så vil vi generelt betegne FFL2022 som godt skridt på vej mod bedre vilkår for de ældre, men vi skal også huske på at vi til valgkampen alle sammen lovede guld og grønne skove til pensionisterne om bedre vilkår. Så er det godt at man i denne omgang har taget det første skridt dertil.

Stabil økonomi

Vi kan se at den kommende finanslov indeholder mange tiltag der kan forbedre folks vilkår. Vi skal også huske på at alt koster. Hvis man ser på FFL2022 kan man bide mærke i at der er mange poster i forskellige tiltag, der har hensigt om at skaffe flere økonomiske indtægtskilder, men man må også sige at vi savner nye indtægtskilder.

Vi bør være bedre til at gøre det nemmere at skaffe flere indtægtskilder, for enhver der gerne vil være selvstændig erhvervsdrivende møder alt for mange hindringer. Hindringer som vi selv har skabt, derfor må vi være med til at gøre det lettere at være selvstændig. Vi har simpelthen ikke råd til at fortætte status quo, og stoppe brat med at være jaloux på dem der igennem mange år har klatret op ad stigen og endelig har klaret sig godt.

Nu varer det ikke længe før de to nye lufthavne står klar færdigbygget, vel at mærke, når de står klar til at blive benyttet, så vil der automatisk ikke komme med turister væltende fra himlen med alle deres penge. Det er præcis nu vi er nødt til at gøre os klar og tænke langsigtet og planlægge konkrete tiltag.

Det er endnu blevet bevidst hvor skrøbeligt vores økonomi egentlig er, når vi ser tilbage så er vores økonomi meget afhængig af fiskeriet og priserne, og vi blev ramt. Desværre er det også endnu engang bevist hvor meget vi er afhængige af statens tilskud, og hvor skrøbelig vores økonomi er med ét primært økonomisk indtægtskilde.

Vi vil endnu engang sige fra Atassut: Mens andre taler om et selvstændigt land, så vi taler om det selvstændige menneske. Det er det selvstændige menneske som sørger for at vi alle er i stand til at vågne i et trykkere Grønland.

Jo mere centraliseringspolitikken vinder frem, jo mindre er mennesket i centrum. For det siges jo rundt om i kysten, uanset hvor kommer at de føler at de har mindre og mindre følelse af at være med til at bestemme.

Det skal kunne betale sig mere at arbejde

Man skal ikke straffe folk der arbejder flittigt og har god indtægt, vi skal tværtimod opfordre det arbejdende og flittige menneske til at klare sig endnu bedre, i stedet for at se vedkommende som en pengepung og indtægtskilde, samt skal vi også straks stoppe med at lade folk betale tvangspensions. Det er en direkte måde at sige til folk at vi ikke stoler på folk, når vi kunne have oplyst folk bedre.

Ikke mindst har man altså valgt at dele befolkningen i en A og B gruppe, hvor den ene får beskæftigelsesfradrag. Vi kan altså ikke forestille os at man får lyst til at arbejde blot ved at modtage beskæftigelsesfradrag, eller alene tal på om det overhovedet har haft nytte. Hvorfor skal vi egentlig bruge kr.79.400.000 inkl. Det administrative, hvor man så på den anden side tager de penge fra borgernes lommer. Det er det samme som at sige, her er et stykke franskbrød, så tager vi tilgængæld to stykker rugbrød fra dig.

Hvis vi skal opnå det højeste form for velfærd, så er vi simpelthen nødt til at reformere alt hvad der har med sociale område, og dertil det gældende lovgivning. Simpelthen starte fra bunden, en ny start med

noget der er mere tidsvarende. Sådant som det er i dag, bliver ved med at sætte plastre på alt i den lovgivning, og tilføjer så mange ting at det hele ser så rodet ud. Som det mindst vi kan bruge som vores argument er, hvor langt er vi nået i det hele foretagende? Har vi egentlig opnået noget med den gældende lov? Ellers så havde vi nok set fremskridt.

Skat og inkasso

Det er på tide at vi laver en omfattende skattereform, vi skal ud til kysten og uddelegere ansvarsområder. Det er områder som nu ellers varetages af selvstyret og indtægt direkte i landskassen, som kunne varetages af kommunen. Det er f.eks. motorafgift som ellers kunne være i kommunen, og have stor gavn lokalt hvor man betaler afgiften. Så kunne vejene endelig måske kunne blive vedligeholdt.

Når man tænker på opkrævning, så vil Ilangaassivik kun være en omkostningstung byrde der oven i købet vil fratage folks frihed og ansvar. Derfor er vi fra Atassut glade for at Naalakkersuisut har planer om at nedlægge den. Vi vil dog opfordre at man straks begynder arbejdet, for der er mange der har gæld her i landet, og når man uddelegerer opgaven til kommunerne rundt i kysten, så vil folk kunne blive rådgivet og få hjælp lokalt til at kunne formindske deres gæld.

Vi skal kunne forme vores opkrævning således at folk vil kunne løfte byrden, og fra Atassut mener vi også at det er på tide at begynde så småt at sænke skatten, dermed bør vi også fjerne beskæftigelsesfradraget, som blot har været en plaster og en mundkurv. Vi skal sænke skatten så alle vil have flere penge i lommen, uden at se forskel på folk. Hvis vi ikke ser forskel på forskellige indkomst grupper, så vil der altid være incitament til at få mere ud af at arbejde mere. Til sidst vil det også være mere attraktivt for dem med lavest indkomst at komme op på mellemindkomst gruppen. For vi har brug for langt flere med mellemindkomst her i landet.

Det er i dag meget let at skulle få penge tilbage fra skat når man ikke har haft megen indkomst, for når man ikke har brugt hele personfradraget, så kan man nærmest få hele skattebetaling tilbage. Derfor kan man som skattebetaler føle sig forsømt, når der er folk som begynder at spekulere i personfradraget, og stopper med at arbejde lige så snart man har tjent det der svarer til beløbet af fradraget. Det skal vi have stoppet. Vi bør også begynde så småt at udfase den personfradrag som vi kender den i dag ud, og samtidig med at vi sænker skatten. Det vil resultere i at folk stopper med at spekulere i personfradraget, og alle begynder at betale skat, omend med lavere skat i mente, og alle tager ansvar, ikke kun dem med højere indkomst.

Musik - skabende kunst

Alt fangst af fisk eller skaldyr kan forsvinde fra vores vande, men så snart et stykke musik er blevet sat i vores verden, vil den eksistere for evigt. Det er på tide at vi begynder at se musik som erhverv og ikke kun som kultur og noget som man laver i fritiden. For så længe vi blot ser musik som kultur og fritidsbeskæftigelse, vil vi aldrig kunne følge med i vores nabolande samt rigsfæller ift. musikernes vilkår. Det som man glemmer at nævne er, at musikerne bruger enorm meget tid på forberedelse og på at øve, og bruger mange penge på musikudstyr, blot for at kunne spille en time eller to.

Hvorfor skal man sætte så mange forhindringer for musikere? Hvorfor vil man ikke lade dem have samme vilkår som andre selvstændige?

Tænk hvis jeg skulle tage mit skrivebord med og alle andre kontorartikler med på arbejde i selvstyrets lokaler hver dag? Og så tage med med hjem igen når jeg skal hjem. Det er præcis sådan musikere

arbejder, fordi man ser dem som "ansatte" i stedet for selvstændige, og som kulturarbejdere af egen fri vilje i fritiden.

Hvorfor må musikere ikke sende en faktura når de har spillet? De er jo ellers selvstændige som andre, og det er svært at bruge fradrag, når deres indtægter skal beregnes som A-indkomst, og har allerede betalt skat når de modtager penge fra spillestedet, og at man ikke lave en korrekt forskudsskema når de kun kan skrive deres udgifter deri, samt at de ikke må indtaste deres indtægter fra spillestederne som omsætning.

Når man ikke har planer om at løse dette problem fra Naalakkersuisuts side, så er det noget vi må fra Atassut tage op, med håb om at Nunatsinni Nipilersortartut vil blive hørt fra Naalakkersuisuts side.

Sundhedsområdet - et sundere folk

Vi tager til sygehuset for at få sundhedshjælp, men vi får kun behandling når det først er gået grueligt galt. Det er noget som koster menneskeliv.

Det bør ikke længere gøre ondt at kunne tilstå og erkende klart og tydeligt: Vores sundhedsvæsen vakler.

Hvis staten ikke havde betalt for vaccinen for Covid-19, så havde det set endnu mere sort ud. Hvert år taler vi om at bruge endnu flere på sundhedsområdet, og det gør vi jo sådan set også, alligevel har vores sundhedsvæsen det rigtig hårdt. Vi beskylder ikke medarbejderne, selvom nogle prøver at få os til at sige det, så vil vi klart og tydeligt sige fra Atassut: Vi har stor respekt for medarbejderne i sundhedsvæsenet som arbejder utrætteligt hver dag.

Under disse tider hvor vores sundhedsvæsen er under hårdt pres, så burde man kunne tænke på hvordan vi kunne have gavn af rigsfællesskabet, for under alle omstændigheder så er et menneskes liv vigtigere end alt andet. For vi kan ikke lade stoltheden og uviljen til at indrømme veje mere end et menneskes liv. Hvordan vil indrømme af fejl kunne skade vores følelse af at være grønlænder? Prøv lige at spørge dig selv, hvilken person vil du være?

Vi kan desværre ikke have et sundere folk ved at sætte afgifter på usunde ting og ved at fortie euforiserende stoffer. Når vi fra Atassut siger "Mennesket i centrum" så mener vi at vi må pinpointe problemerne, selvom de kunne være tabubelagte. Men under alle omstændigheder er vi nødt til erkende dem, for det er et kæmpe problem at folk begår selvmord, netop det kunne være et tegn på at vi bliver ved med at sætte plastre på gamle sår og ikke ser på bunden hvor problemet opstår. Vi skal ikke blive ved med at tage vores problemer med i graven, bare for stoltheden skyld og viljen til at se godt ud udefra.

Man siger at et folk der har et godt sundhedssystem er et folk der klarer sig godt. Nu hvor der er en lang venteliste på diverse behandlinger, især folk der venter på at få et nyt knæ. For at løse dette kunne man begynde at tænke på mulighederne for private praksis, samt muligheden for etablering af sygesikring, så man kunne få den behandling man behøver uden at skulle vente for længe. På denne måde kunne man begynde at nedbringe det enorme pres vores sundhedsvæsen har. Hvorfor kan folk der har råd i det mindste ikke få muligheden?

Fiskeri - Fangst

I mange år og stadigvæk er det vores fiskere der opretholder vores økonomi. Derfor siger vi gang på gang fra Atassut, vi skal finde på nye indtægtskilder, udover fiskeriet. Vi siger derfor ikke at vi er imod fiskeriet, og støtter den som det vigtigste erhverv.

Vi må tænke langsigtet og nyskabende. Vi har foreslået bedre muligheder for fiskeopdræt samt bedre bedre muligheder for salg og handel med tang i udlandet. Vi skal også indrette de nye muligheder således at de ikke skal opretholdes af økonomisk støtte.

Vi mener fra Atassut at vi har gode muligheder for at konkurrere internationalt ift. handel med havblomster, for selvom vores nabolande klarer sig godt på det område, så har verden en voksende behov for tang.

Fra Atassut har vi gode forhåbninger til at vi så småt kan begynde at arbejde hen imod at skulle overtage fødevareområdet. For vi har brug for egne regler for at kunne tilpasse vores lovgivning til produktion for at kunne handle med fisk, kød samt vand. På denne måde kan vi udvise ansvarlighed.

Man kan ikke komme uden om fiskerikommissionens anbefalinger, men man skal også debattere punkterne grundigt. For den indeholder også ting som vil være helt uacceptable for nogle, og som vil falde i god jord for andre. Lad os samarbejde og mødes om de punkter som vi er enige om. Det bedste udfald ville komme fra hvis alle de valgte politikere samledes og arbejdede om loven, uanset hvor længe det ville kunne tage af tid at lave, så bør vi kunne blive enige om loven, det er det vigtigste. Nu hvor der allerede er gået mange år for at den nye fiskerilov skal kunne blive til virkelighed, er vi fra Atassut glade for at kunne være med til at tage det første skridt.

Vi kan ikke fra Atassut stiltiende acceptere at man sætter personer i en A og en B gruppe. For vi ser hvert år det problem, når man prøver at uddele kvoter for begrænsede fangst. For man har kastet sig over kvoterne hvert år. Vil vi til stadighed benytte os af det fremgangsmåde? Er vores gamle fangstmetoder og måden at fordele dem på noget som alle vores Naalakkersuisut gennem tiden ikke kan gennemføre når tid er? Vi er jo opvokset med at man tager ud på Narhvals og hvidhvalsjagt som en gruppe, og en fair fordeling mellem alle deltagere, uden at man nærmest slås om dem.

Desværre er der gået valgspæk og smukke ord når man taler om fangst og beskyttelse af fangere. Vi vil dog fra Atassut gerne sørge for dette; vi herboende grønlandere er nærmest født med en riffel i hånden og er allerede en del af tilværelsen, hvorfor skal alle som ikke besidder det stykke papir rangeres lavere i samfundet? Når vi de fleste allerede har vane for at samle forråd, hvorfor bør det så være anderledes for dem der sidder på kontorer til hverdag? Igen, hvorfor skal vi blive ved med at dele befolkningen i A og B grupper?

Ja, vi har ellers mange ord tilovers om emnet, alligevel vil jeg til sidst lige vende tilbage til fiskeriet. Kære Inatsisartut kunne vi mødes i midten, en kompromis, om at vi taler om hellefisk afgiften som nu ligger på 4% i den kommende finanslov, for vi er fra Atassut klar til at være med til finde på en løsning.

Med disse ord henviser jeg med håb vores anbefalinger, til at blive taget godt imod, og henviser Finanslovsforslaget til behandling i finans- og skatteudvalget til grundig behandling.